

Bijzondere aanpak voor hoogbegaafden die vastlopen

Een integrale helpdesk, boven-bestuurlijke plusklassen en een intervisiegroep van experts op scholen. Dit aanbod voor hoogbegaafde kinderen in Schiedam, Vlaardingen en Maassluis is uniek. Nergens werken schoolbesturen zo samen aan een passend antwoord op de behoeften van hoogbegaafde kinderen, zoals: top-downbenadering, projectmatig werken, psychosociale vorming en ontwikkeling van executieve functies. Door bundeling van kracht en kennis is meer kwaliteit mogelijk voor elk kind.

Veel scholen hebben al een zogenoemde plusklas: snelle leerlingen krijgen extra stof en werken aan thema's. Voor hoogbegaafde kinderen is vaak meer nodig. Wanneer het onderwijsaanbod niet aansluit bij hun manier van denken, gaan ze vaak onderpresteren, waardoor ze buiten zo'n plusklas vallen of die zelfs als extra druk ervaren. Vroegsignalering en goed onderwijsaanbod zijn dus belangrijk. Loopt een kind toch tegen problemen aan, dan kent het samenwerkingsverband nu een integrale aanpak voor alle scholen, met een helpdesk en een boven-bestuurlijke plusklas. Per 1 maart is Denis Spanjaard de persoon die vanuit het SWV de zaken rondom hoogbegaafdheid coördineert.

Helpdesk

De helpdesk is de eerste stap bij vermoeden van hoogbegaafdheid. Hierin zitten van verscheidene besturen leerkrachten en IB'ers met kennis en ervaring rond hoogbegaafdheid. Zij versterken elkaar en stemmen af. Centine van der Sar (Regenboog Maassluis) is zo'n leerkracht. "Nu we samenwerken kunnen we elkaars materialen delen en samen een visie ontwikkelen."

De helpdesk neemt binnen twee weken contact op met de school die een vraag heeft. Vervolgens wordt er een afspraak voor een bezoek gemaakt.

Binnen het samenwerkingsverband worden verschillende signaleringsmethoden gebruikt. Een IQ-test is niet nodig en onderpresterende hoogbegaafde kinderen zijn moeilijk te herkennen.

De helpdesk kijkt of de school zelf aan de slag kan voor een passend aanbod of dat een arrangement nodig is. Dan wordt bekeken of een boven-bestuurlijke plusklas voor één dag per week soelaas kan bieden.

Boven-bestuurlijke plusklas

Alle boven-bestuurlijke plusklassen hebben dezelfde opzet en zijn te vinden in Schiedam (bij De Singel, de Sint Jozefschool en Loep), Vlaardingen (bij De Singel en het Spectrum) en Maassluis (bij De Regenboog). "Deze klassen zijn dus geen onderdeel van die scholen, maar slechts daar ondergebracht", zegt Annemieke Bakker, die namens het samenwerkingsverband Onderwijs Dat Past de werkgroep ondersteunt. "Zo werkt in Vlaardingen een leerkracht van Siko in de plusklas in een locatie van Un1ek."

In deze plusklassen is aandacht voor de hele driehoek relatie-autonomie-competenties: leren leren, growth mindset (wat kun je wél, in plaats van niet), psychosociale educatie en de leerkuil (bij tegenslag niet terugtrekken, maar door het dal heen om weer omhoog te kunnen). Deze plusklassen bieden via projecten ook verrijking, maar dan als middel in plaats

van doel. “We gaan ervan uit dat je dat via differentiatie binnen de bestaande lessen op de stamschool biedt.”

Vanuit de boven-bestuurlijke plusklas wordt gezorgd voor borging van de aanpak op de stamschool. Anders is de aanpak van de plusklas geïsoleerd van de rest van het onderwijs aan de leerling. Voor de meeste teams is het soms nog wel wenselijk dat vanuit de plusklas aanwijzingen worden gegeven.

De boven-bestuurlijke plusklas die is ondergebracht bij De Regenboog in Maassluis.

Aanvraag

De boven-bestuurlijke plusklas is er alleen wanneer een hoogbegaafd kind het nodig heeft, doordat het bijvoorbeeld vastloopt in ontwikkeling. “De boven-bestuurlijke plusklas is niet voor élk hoogbegaafd kind”, legt Annemieke uit. Die is echt alleen voor de kinderen die ondanks extra begeleiding op de vaste school vastlopen in hun ontwikkeling.

Je kunt een hoogbegaafd kind uit je klas dus niet even ‘plaatsen’ in zo’n plusklas. Dat gebeurt in een aanvraag voor een arrangement bij het OndersteuningsTeam, waarbij de werkgroep betrokken is. Die doe je bij de contactpersoon van jouw school bij het samenwerkingsverband.

Signaleren en aanvragen

Welke procedure volg je voor het signaleren en melden van een hoogbegaafd kind?

- A. Spreek als school een signaleringssysteem af.
- B. Zorg dat de IB’er verstand heeft van hoogbegaafdheid.
- C. Vraag de ouders om de thuissituatie en neem ze serieus.
- D. Stel je vraag bij de helpdesk van het samenwerkingsverband.
- E. Helpdesk neemt contact op en komt langs voor hulpvragen of aanvraag voor doorverwijzing.
- F. Leerkracht plusklas onderhoudt contact met leerkracht stamschool.

Herken een hoogbegaafd kind

Er bestaan signaleringssystemen, maar als leerkracht kun je zelf ook met een andere lesaanpak ook al signaleren.

- Stel eens een (filosofische) vraag aan de groep waarop geen feitelijk antwoord bestaat, zoals: hoe ziet de wereld zonder roofdieren eruit?

- Doe een oefening in creatief denken, waarin tot omdenken wordt uitgenodigd.
- Geef open opdrachten waarin kinderen geen gericht antwoord kunnen geven.

Belangrijk: geef denktijd en probeer het meermaals.

'Niets doen is geen optie'

Tineke van der Klink begon zes jaar geleden een verrijkingsgroep op de Sint Jozefschool in Schiedam. "Met toelating op basis van IQ. Heel fout, maar het was beter dan niets. Niets doen was geen optie. Het is belangrijk dat je zo vroeg mogelijk signaleert, vóódat problemen optreden. Om de noodzaak van plusklassen te voorkomen, zou aanpassing van het onderwijs nodig zijn, waarbij meer ruimte is voor differentiatie, projecten en eigen regie. Dat zie ik echter niet snel gebeuren overal. Daarom zijn deze plusklassen voorlopig nodig."

De plusklas

Op De Regenboog in Maassluis begon Centine van der Sar ooit met een uurtje per week – tijdens de gymles – met aandacht voor hoogbegaafde kinderen. Ze ontwierp zelf de lessen. Die breidde ze uit naar een middag. Ze ging de lessen aanbieden aan andere scholen in Maassluis. "Zodat niet alleen kinderen van De Regenboog hiervan profijt hebben", zegt Centine. Ze sloot zich aan bij de werkgroep en leidt nu de boven-bestuurlijke plusklas voor Maassluis met 12 leerlingen. Bij 15 wordt die opgesplitst, voor effectieve aandacht. Elke leerling in deze klas heeft het echt nodig, verzekert Centine. "Ondanks verrijking en verdieping liepen ze ergens tegenaan. Ze namen geen werkhouding aan of wisten niet hoe iets aan te pakken." Centine noemt het voorbeeld van een jongetje. "Hij was snel klaar met een opdracht. 'Dat is knap', zei ik, 'want ze was best ingewikkeld.' Hij had veel fouten gemaakt. 'Heb je wel doorgedacht, dingen uitgezocht?', vroeg ik. 'Oh, mag ik hier dan doordenken?' Hij had zichzelf geleerd niet te veel door te denken."

Centine is blij met de boven-bestuurlijke samenwerking. "Ik leek de enige te zijn die hiervoor oog had. Nu kunnen we elkaar versterken en samen een visie ontwikkelen."

Centine van der Sar: "We versterken elkaar en ontwikkelen samen een visie."